प्रजामेव पशूनात्मन्धत्ते" इति। हे अश्व गर्भधारणहेतुं त्वां 'अहं' महिषी, 'अजानि' प्राप्तवानि, त्वञ्च 'गर्भधं' गर्भधारकं कलत्ररूपं महिषीशरीरं, 'अजासि' प्राप्नुहि। यद्यप्ययं भागो महिष्यैव पठितुं युक्तः। तथापि तदभिप्रायानुवादरूपेणाध्वर्युः पठतीत्यविरोधः। गर्भस्य प्रजापशुरूपत्वादेतस्मिन् मन्त्रे पठिते सति प्रजां पशुञ्चात्मनि स्थापयति॥

(१०) यदुक्तं सूत्रकारेण। गायत्री त्रिष्टुबिति द्वाभ्यां सौवर्णाभिः सूचीभिर्महिष्यश्वस्यासिपथान् कल्पयन्ति* प्राक्क्रोडात्, एवमुत्तराभ्यां राजतीभिर्वातात्, प्रत्यक्क्रोडात् प्राङ्नाभेः, एवमुत्तराभ्यां लौहीभिः सीसाभिर्वा परिवृक्तौ शेषमिति। तत्रासिपथान् विधत्ते। "देवा वा अश्वमेधे पवमाने। सुवर्गं लोकं न प्राजानन्। तमश्वः प्राजानात्। यत् सूचीभिरसिपथान् कल्पयन्ति। सुवर्गस्य लोकस्य प्रज्ञाप्यै" इति। पुरा कदाचित् 'देवाः', हि पवमानस्तोत्रे प्रवृत्ते सति तत्र स्वर्गहेतुं अश्वं न ज्ञातवन्तः। 'तं', 'अश्वः', तु ज्ञातवान्। अतः स्वर्गज्ञानाय मृतस्याश्वस्य शरीरे सूचीभिः 'असिपथाः', कल्पनीयाः। यथा लोके सूकरः खड्गेन छिद्यते। एवमश्वोऽपि छेदनीयः। अतः खड्गप्रहारस्थानलाञ्छनानि सूचीभिः कर्त्तव्यानि। त एतेऽसिपथा इत्युच्यन्ते॥

(११) तस्मिन्नसिपथकल्पने पञ्चमकाण्डोक्तेन गायत्री त्रिष्टुबित्यनुवाकेन मन्त्रा आम्नाताः, तेषां स्पष्टार्थतां दर्श-

---

* एकमहिषीकर्तृके कल्पयन्तीत्यत्र बहुत्वं चिन्त्यम्।